

kunst der kunsten – als een a priori depersonaliserende acte van zelf-transformatie, waarin ontastbare zaken van geestelijke emancipatie lichamelijk tastbaar worden voorgesteld – bij uitstek een kunst om zich in haar eigen virtualiteitsgehalte te verdiepen, deze te realiseren. Dat annexerende proces is al geruime tijd gaande. In hoeveel dansvoorstellingen is het toneel niet de cyberspace-magic black box, waarin de dansers als androïden on line staan met de werkelijkheid en de als het ware digitaal in hun danslichaam opgeslagen en aan te boren informatie op elkaar loslaten. De choreograaf als hun gubernator bedient de muis van Macintosh of MS DOS om zijn dansers-cursors te sturen. Ook onder de choreografen, die zich in toenemende mate achter Gods ontwerptafel zetten om de eerste Genesis nog eens over te doen, splitsen zich de Macintosh en de MS Dos gebruikers uit. In de nieuwe computer- religie die thans als een virus over de hele wereld uitwaaiert en alle wereldreligies, ideologieën en kunsten als geadigden voor haar internet en lifters aan haar electronic highway meeneemt, neemt de dan-

ser-cursor een geheel onvoorziene plaats in, als de koppelfiguur tussen een echt en schijnbaar mogelijk toneelaanwezige. De dans van de eenentwintigste eeuw zal zich afspelen in de koppeling (dus ook fricties en fractals) tussen zijn reële tijd en plaatsgebonden lichaam met daaraan gekoppelde mogelijkheden en zijn virtuele lichaam. Voor die koppeling moet hij zijn academische beheersing als ultieme graad van fysieke controle openstellen voor alle elektronische, met behulp van het binaire getallenstelsel gecodeerde, informatie. Zijn lichaam is niet alleen meer een tempel of een tabula rasa, maar een computer zelf. Pas als zijn lichaam een Life form programma heeft ingebouwd kan hij zich vrij maken van het dicterende brein van de choreograaf, in die zin dat hij nog wel fysiek onderworpen is aan de sturing van de choreograaf. Maar geestelijk is hij van dat eeuwig opnieuw in dans te brengen magische offer vrij. Alleen virtueel zijn lichaam en geest te scheiden, alleen virtueel is het toneel Plato's grot met cyberspace. In de realiteit van virtuele realiteit hoeft ook geen danser(es) meer aan de terugkerende zon op-

geofferd te worden, hoeft geen nieuwe lente met dansbloed gewijd te worden. In die cyberspace-black box-virtuele ruimte is immers helemaal geen terugkerende zon als nieuw levenverwekkende hittebron in de natuurlijke kringloop. In die ruimte heerst een eeuwig blauw. Was de twintigste eeuw volgens de Frans-Belgische choreograaf Béjart de eeuw van de dans, de eenentwintigste eeuw zou wel eens die van de dansers kunnen zijn. Totdat een nog onbekende, onvoorziene God de stekker uit het contact trekt en de fall out volledig is. Maar zelfs dan weten dansers of hun toeschouwers niet meer of die fall out echt of virtueel is.

Eva van Schaik

Deze tekst wordt opgenomen in: J. Reyniers (red.), *Vallend lichaam zwevend been. Hedendaagse dans in Nederland en België. (Het dansende lichaam II)* dat in het voorjaar 1996 verschijnt bij Van Halewyck/Klapstuk.

TORKA T.

speelt van 10 november tem 23 december

MACBETH

William Shakespeare

regie: Robert Sian

met Ron Cornet
Bert Cosemans
Simone Mildochter
Peggy Schepens
Lukas Smolders
Mark Stroobants

Zwarte Zaal,
Reyndersstraat 7,
2000 Antwerpen
Plaatsbespreking
03/233 82 88

malle muze en vooruit presenteren oorsmeer

Een muzikaal eendagsfestival voor zeer jong tot iets ouder

Greetje Bijma (NL.) / Een stem die alles kan, moet en mag • Arne Deforce (B.) / De hedendaagse cello op tempo • Iva Bittova (Tsjechië) / Viool en stem ontroeren en verrassen • Max Vandervorst (B.) / Een symfonie voor fluitketel, gieter, stofzuiger... • Guido de Neve en Wim Hendericx (B.) / Virtuoze violist en beslagen slagwerker • Bambuso Sonoro (NL.) / Een reuze-instrument van bamboefluiten • Champ d'Action (B.) / Hedendaagse muziek verspreid zich over het hele gebouw

Fanfaron / Een bijzondere fanfare op bijzondere instrumenten • Jam-sessie / Voor wie vol inspiratie actief wil mee musiceren • Bambuso Sonoro / Uit bamboe gemaakte blaasinstrumenten + windmachine • Het kasteel van madam Ariata / Een muzikale doolhof

ZONDAG 26 NOVEMBER 1995, van 12u00 tot 19u00
GENT, KUNSTENCENTRUM VOORUIT

Tickets, abonnementen & alle info: Vooruit, 09/267.28.28